

26. לוזינסקי אידה ושבטאי

אידה - בת סוניה ומיכאל קובנר, משפחה אריסטוקרטית אמידה, נולדה בחרקוב שבאוקראינה בשנת 1897 בעלת השכלה רחבה מצטיינת בלימודים, שלטה ב- 5 שפות. עברית לא ידעה. רק בבואה ארצה השתלטה על העברית בכוחות עצמה.

שבטאי - בן בתיה ויואל לוזינסקי נולד בבוברויסק שברוסיה בשנת 1896. קיבל חינוך דתי והיה קיצוני באמונתו. בבחרותו חלה תמורה בדעותיו. נתפס לצינונות והיה מפעילי "צעירי ציון" בבוברויסק, תנועה אשר הכשירה את עצמה לעבודה פיסית לקראת עליה לארץ ישראל.

בגיל צעיר נשא לאישה את אידה קובנר שהייתה משענתו במשך כל ימי חייו. תמכה בו, עודדה אותו בכל מעשיו. אתו יחד נשאה בעול, כשהיא מעמיסה על כתפיה את מרבית העבודה, כדי לשחררו לעסוק בעניינים ציבוריים. בעצם ימי מלחמת האזרחים ברוסיה בשנת 1920, תוך תלאות רבות וסכנת נפשות, יצאו עם תינוקם הבכור בדרך לארץ ישראל. דרכם הייתה ברורה לפנייהם - עבודת אדמה בארץ ישראל.

שבטאי היה בין מקימי קבוצת אחווה (קבוצה קבלנית חלוצה בענף הבניה) וחבר במועצה הראשונה של "סולל בונה". תחנותיהם בארץ: פתח תקווה, ראשון לציון ובשנת תרפ"ד (1924) עלו לעטרות עם שלושת ילדיהם. שם נולדה בתם הרביעית. הגשמת משאת נפשם הייתה הקמת משק חקלאי.

גם בעטרות היה שבטאי אחד האנשים המרכזיים והמתמסר לענייני הכלל ובעיקר לענייני חינוך, כשאידה מטפלת במרבית עניני המשק והוא משוחרר לעסוק בענייני ציבור. במאורעות תרצ"ו-תרצ"ט (36-39) הקים את חברת "אבן וסיד" להפקת אבן וחצץ על ידי חוצבים יהודים. שליחותו האחרונה הייתה אל שארית הפליטה בשלהי מלחמת העולם השנייה באיטליה, בסוף 1945 יצא בסירה קטנה בשם "דיאלין" בשם בדוי שמעון. לשיא פריחתו וגדולתו הגיע בעניין ההעפלה. לא הייתה בו כל שאיפה להתבלטות, אך בכל מקום בו פעל, בלט בתוקף סגולותיו האישיות.

במחנות הפליטים באיטליה פעל כחבר במזכירות "המרכז לגולה" ועסק בארגון העולים והסעתם אל נמלי ההפלגה לארץ. דינה, בתו, בדבריה על אביה: "הוא היה איש חזון ובלבו בערה אש תמיד של אהבה לאדם לחי ולצומח. הוא האמין בעם ישראל, בארץ ישראל, ובנצחיותם. העשייה למענם, קודמת לעשייה למען עצמו, למען ביתו ומשפחתו".

במכתב שכתב מעטרות, לחברו לתנועה הציונית שנשאר ברוסיה: "אי רואה לפני תמונה, שעוד מעט והארץ ארץ-ישראל תהיה המרכז של החיים היהודיים, מרכז של היהדות ולא רק היהדות הרוחנית, אלא היהדות העובדת הפועלת ויוצרת. אנחנו אנשי מעשה, לנו חשובה עוד מחצבה, עוד סתתים, עוד נקודה יישובית חקלאית עוד שכוונה עברית חדשה".

קטע אחר מכתביו: "ואז מתחיל אתה לעשות את חשבון הנפש לא מתוך האופק הצר של חייך הקטנים או מתוך מצבך והרגשתך הפרטיים, כי מה ערך לכל אלה בתוך המחנה הגדול והעולם הנצחי. ומרגיש אתה כי הנך שותף לתקומת עם ותחייתו חלק מכל המחנה הגדול, בן למשפחת העובדים וחייב אתה להניח גם לבנה אחת משלך בתוך הבניין הנצחי. זאת היא תעודת חייך - לסול דרך לבא אחריך".." "אתה חייב להניח גם לבנה אחת משלך בתוך הבניין הנצחי - זאת היא תעודת חייך לסול דרך לבא אחריך..."

כשהגיעו השמועות על הזוועה הנוראה באירופה, היה שבתאי בהנהלת המשביר המרכזי בירושלים והחליט לעזוב את משקו, ביתו, משפחתו ומקום עבודתו ולהתנדב לצאת לשליחות באיטליה - לעזור לארגן את עליית פליטי השואה לישראל. כשהודיע על כך להנהלה נענה בלאו מוחלט, הוא חיוני מאוד בעבודתו ו"המשביר" אינו יכול לשחררו. האש בערה בעצמותיו לצאת לעזור, להציל את שארית הפליטה והוא ענה: "אין לי עניין לעבוד במקום שאינו יכול לאפשר לי לשרת את עמי, אני מוותר על מקום העבודה, על הפיצויים המגיעים לי ושלום". הוא יצא מהארץ בסתר בשם בדוי "שמעון" והגיע לאיטליה בסירת אגוז קטנה כפליט חסר כל ומיד החל לעסוק בהצלה בכל להט נפשו. עדה סירני שעבדה במחיצתו באיטליה אמרה עליו "מיחידי הסגולה שיותר שמכירים אותם, מגלים בהם יותר מעלות ולא חסרונות... אדיב בדיבורו, צנוע מאוד ופעיל מאוד. אחד האנשים הנפלאים שהכרתי בחיי".

והוסיף לובה אליאב: "הוא שרת במובן הכי יפה של המילה את עניין הצלת היהודים, טיפל בהם, כעושה בקודש. זהו התיאור הטוב ביותר לגבי צורת עבודתו. מרגע שהגיע לאיטליה, העניין שלו היה הצלת יהודים. טיפל בהם באהבה יוצאת מהכלל". המוטו העיקרי של שבתאי ואידה היה לתרום לעם ולמולדת ולעבוד את אדמת ארץ ישראל. שבתאי נספה באסון דרכים באיטליה ביום כ"ו בטבת תש"ז 18.1.1947 בעיצומה של עבודתו.

אידה האלמנה הצעירה המשיכה את דרכם המשותפת עד סוף ימיה. נפטרה בכ"א באדר א' תש"ט 1.3.1969 שלושה מארבעת צאצאיהם ממשיכים את דרכם ועוסקים בחקלאות: שאול לוזינסקי (נולד ב-1919), מיכה לוז (נולד ב-1923) ורותי סנדלר (נולדה ב-1926). דינה פרגאי ז"ל שנולדה ב-1921, נפטרה ב-1999 וחיתה בירושלים.

לזכרו, הוסב שמה של ספינת המעפילים "סוזנה", שפעמיים החלה להפליג עם 800 איש ונאלצה לחזור בשל תקלות ואיתני הטבע, ל"שבתאי לוזינסקי" ומזלה השתנה. זאת הייתה הספינה היחידה שהצליחה לפרוץ את המצור בשנת 1947 ולהגיע לחופי הארץ. משהרגישו בה הבריטים, כבר היו העולים מעורבים בין אנשי המושבים והקיבוצים שהוזעקו לחוף ניצנים.

